

III. BELLUM ET EXILIUM

V předvečer války

Předsedou Ústředí katolického studentstva

Pro Československo, pro Evropu, ano, i pro celý svět, nadchází osudný rok 1938. František do léta úspěšně absolvuje tři roky studia práva. Má za sebou zároveň tři roky neuvěřitelně intenzivní práce mezi katolickými studenty na Moravě. Moravskoslezská sekce čítá nyní skoro 3 000 členů, mnoho sdružení bylo nově založeno či znovu oživeno, ale co je nejdůležitější, pracuje se do hloubky a s nadšením. Podíváme-li se na Františkovy kalendáře z oněch let, na jeho nesčetné návštěvy jednotlivých sdružení a pracovních konferencí (je takřka stále na „svých cestách“, jak píše na jedné kartičce rodičům), pochopíme, že se mu podařilo svoji energii a „nadšený idealismus“¹⁰⁴ pro věc království Božího přenést i na mnohé studenty. V květnu je na výborové schůzi ÚKSČs v Praze připravována kandidátka pro jubilejní XXV. valný sjezd katolického studentstva v Kroměříži. Na místo předsedy je navržen dosavadní předseda František Kolman a jako jeho protikandidát František Valena. Valena je skoro jednohlasně potvrzen, což svědčí o tom, že jeho angažmá pro věc bylo všeobecně známo a ceněno. Valné hromady 29. června v Kroměříži se účastní 300 studentů z Čech a Moravy¹⁰⁵ a přítomen je též druhý nejvýznamnější politik Československé strany lidové, František Hála (1893—1952). Konečně je tu potvrzena federální reorganizace hnutí katolických studentů, o kterou František neustále usiloval: Ústředí českého katolického studentstva v Praze, Ústředí moravskoslezského katolického studentstva v Brně, Ústredie slovenského katolíckeho študentstva a Federace řeckokatolického studentstva podkarpatoruského vytvářejí spolu vrcholnou studentskou organizaci, Radu katolického studentstva československého.

¹⁰⁴ Dopis Dominika Pecky, 1960, rodinný archiv.

¹⁰⁵ Ve stejné době (26.—29. 6.) se koná zájezd 2000 československých členů Orla na slet Svazu katolické mládeže slovinské v Lublani. Vede je náčelník Orla MUDr. Vojtěch Jílek a přítomen je také Jan Šrámek a Františkův přítel Stanislav Příklad.

Členové Ústředí katolického studentstva Moravskoslezské sekce.

Realizací této reorganizace je pověřen nově zvolený výkonný výbor ÚKSČs, jehož předsedou se stává ještě ne pětadvacetiletý František Valena a prvním místopředsedou PhC. Ladislav Jehlička (1916—1996).¹⁰⁶ František se tak stává předsedou Ústředí katolického studentstva českého i moravskoslezského, tedy ne již problematického „československého“.¹⁰⁷

[Byl si tatínek tehdy vědom, v jaké situaci převzal zodpovědnost za celé hnutí českého katolického studentstva? V březnu byl svědkem anšlusu Rakouska](#)

¹⁰⁶ *Jitro* 20-1, Raport, s. 1, 3. Ladislav Jehlička byl katolický publicista, redaktor časopisů *Řád* a *Obnova*, po druhé světové válce redaktor nakladatelství Vyšehrad.

¹⁰⁷ Viz nové vizitky, rodinný archiv.

a v následujících měsících stupňujícího se nátlaku a provokací českých Němců pod vedením Konrada Henleina, což bylo konkrétně cítit i v Brně. Měl koncepty pro dobu, která nadcházela? Byl to fatalismus, převzít zodpovědnost i v časech tak těžkých, ba až beznadějných, či bezpodmínečná věrnost posílání, tak jak to pozorujeme i po únoru 1948? Těžko soudit, osobně jsem do podobné situace nikdy postaven nebyl...

Zahraniční kontakty

Na rozvinutí celostátního federálního hnutí katolických studentů bylo ale už pozdě. Nacistické Německo začalo nepokrytě realizovat svoji agresivně expanzivní politiku. V březnu bylo k Říši připojeno Rakousko a po stupňujících se provokacích Henleinovy Sudetoněmecké strany (SdP) bylo každému jasné, že Československo je další na řadě. František ale již v létě neohroženě pokračoval ve svých aktivitách, především na mezinárodním poli. Čtrnáct dní po valné hromadě v Kroměříži odjel na měsíc do Polska. Na tuto cestu se systematicky připravoval a v letním semestru dokonce navštěvoval na univerzitě kurs polštiny. Na cestách byl od 15. 7. do 14. 8., tedy neobvykle dlouho, což hovoří o rozsáhlém návštěvním programu, který bohužel neznáme. Jistě ale šlo o navazování a upevňování styků s katolickými studentskými organizacemi a intelektuály. Víme jen, že z polské Gdyně jel lodí do svobodného města Gdaňsk, že byl ve Varšavě a v Krakově a že navštívil františkánské (minoritní) mediální centrum Niepkalanów poblíž Varšavy, které od roku 1927 s velkým nasazením rozvíjel Maximilián Kolbe (1894—1941). V roce 1938 tam působilo již 800 minoritů, kteří provozovali vlastní rádiovou stanici, připravovali televizní vysílání a publikovali knihy i více deníků a časopisů, některé i s milionovým nákladem. Je dobře možné, že se František v Niepkalanówě zajímal právě o mediální stránku apoštolského působení mezi mládeží a že se tehdy setkal také s Maximiliánem Kolbem. Cesty se zúčastnil také Františkův slovinský přítel Viktor Smolej (1910—1992), se kterým se znal z kongresů Pax Romana a Slavia Catholica.¹⁰⁸ Z Polska si také přivezl protinacistickou knížku, jež se stala jeho příteli Hofírkovi téměř osudnou.¹⁰⁹ V knize byly publikovány tajné

¹⁰⁸ Viktor Smolej studoval slavistiku v Lublani a v letech 1933—1934 slovenštinu v Bratislavě. Za války byl sympatizantem OF (Slovenské osvobozenecké hnutí) a několik měsíců proto vězněn v Terstu. V roce 1943 odešel k partyzánům. Překládal ze slovenštiny a češtiny, publikoval články o slovinské literatuře a vydal Slovensko-slovinský slovník.

¹⁰⁹ Podle Stanislava Hofírka (cit. dílo) se jmenovala *Po stopách zmetka*. Při prohlídce gestapem v roce 1939 ji měl na pracovním stole.

**Z Františkovy cesty po Polsku v létě 1938:
Wandina mohyla poblíž Krakova.**

**Účastníci kongresu Pax Romana
na Bledu, 1938. První zleva
František Boublík.**

dokumenty, které potvrzovaly plánované rozbití Československa a integraci Čech a Moravy do Říše.

Týden po návratu z Polska cestuje František do Jugoslávie, aby se ve Slovinsku zúčastnil nejprve studijních dní v Rogaški Slatini a následně 17. kongresu *Pax Romana* na Bledu a v Lublani. Kongres, který organizovala Slovenska dijaška zveza a jejíž *spiritus rector* byl kněz Lambert Ehrlich, měl vysloveně antikomunistické zaměření.¹¹⁰ Největší ohlas měly přednáška a pracovní seminář kanovníka Josepha Cardijna (1882—1967), zakladatele Jeunesse ouvrière chrétienne (JOC), který velmi úspěšně zaváděl nové metody apoštolátu mezi mladými dělníky v Belgii a Francii. O JOC metodách práce v malých kroužcích, adaptovaných na poměry mezi studenty, se sice v Moravskoslezské sekci diskutovalo již dříve, ale František byl jedním z prvních českých studentů, kteří se o novém způsobu práce s mládeží poučili takřka z první ruky ještě před válkou. Metody „žocismu“ se pak staly v poválečném Československu velmi aktuální. František byl ve Slovinsku již rok dříve, na kongresu Slavia Catholica, a měl tam několik přátel. S nimi podnikl také výlet na Triglav, pro netrénovaného začátečníka dosti náročnou túru na nejvyšší horu Jugoslávie.

O třicet let později, v osudovém roce 1968, jsem také sám poprvé vyšplhal na Triglav. Byli jsme skupina slovinských přátel, a jako u tatínka, byla to také pro mě první větší túra bez jakékoliv přípravy a kondice. Především výstup na Mali Triglav a cesta po exponovaném hřebenu na samotný vrch představují i dnes, kdy jsou dobře zajištěny, slušný sportovní výkon. Byl to tehdy začátek mé intenzivní chůze po horách, a byly to v nemalé míře právě hory, které mi umožnily přijmout Slovinsko jako svůj druhý domov. V jistém smyslu jsem tak zopakoval příběh svého tatínka.

¹¹⁰ Moto kongresu: *Katolický student tváří v tvář problému komunismu.*